מדינות הרחוקות: גמ' של בית ר"ג וכו' אילו היו שני כריים ותרם מאחד מהן על חבירו שמא לא פטר חבירו [א]הנחת רוח היא להם שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלהן תחלה. (א)תני שמטו את הקטבליאות נעשו כולן שיריים הג'(ב) שלישית היא היתה עשירה שבכולן שהיו בה (איצטלי) אסטריאות (א)של זהוב ודרכונות של זהוב תני [א]תרם את הראשונה לשם ארץ ישראל ולשם כל ישראל שניה לשם כרכים המוקפים ולשם כל ישראל והשלישית לשם בבל ומדי ולשם מדינות הרחוקות ולשם כ"י תני (ב)נטל מן הראשונה אע"פ שיש בראשונה נוטל מן השנייה נטל מן השנייה אע"פ שיש בשנייה נוטל מן השלישית שלמה שלישית חוזר לשנייה שלמה שנייה חוזר לראשונה שלמו שלשתן [א] חוזר ושוקל (ג)ר"מ[ג] אומר [ג]חוזר לשיריים שהיה ר"מ אומר (ג) מועלים בשיריים שמא יצטרכו להן בסוף וכן [ד] היה רבי פנחס בן יאיר אומר [ה] זריזות מביאה לידי נקיות [ג]נקיות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה לידי קדושה קדושה מביאה לידי ענוה ענוה מביאה לידי יראת חטא יראת חטא מביאה לידי חסידות חסידות מביאה לידי רוח הקודש רוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים תה"מ מביאה לידי אליהו זכור לטוב. זריזות מביאה לידי נקיות דכתיב [1]וכלה מכפר נקיות מביאה לידי טהרה דכתיב [2]וכפר עליה הכהן וטהרה טהרה מביאה לידי קדושה דכתיב [3]וטהרו וקדשו קדושה מביאה לידי ענוה דכתיב [4]כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח ענוה מביאה לידי יראת חטא דכתיב [5]עקב ענוה יראת ה' יראת חטא מביאה לידי חסידות דכתיב [6]וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו חסידות מביאה לידי רוח הקדש דכתיב [7]אז דברת בחזון לחסידיך רוח הקדש מביאה לידי תחיית המתים דכתיב [8]ונתתי רוחי בכם וחייתם תחיית המתים מביאה (ד)לידי אליהו זכור לטוב דכתיב [9]הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא תנא בשם ר"מ (אומר) כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר בלשון הקודש ואוכל פירותיו בטהרה וקורא ק"ש בבוקר ובערב יהא מבושר שבן עולם הבא הוא:

הדרן עלך פרק בשלשה פרקים

הלכה א מתני' התרומה מה היו עושין בה [ז]לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיהם העומר ושתי לחם ולחם הפנים וכל קרבנ' הציבור [ה]שומרי(ה) ספיחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה רבי יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חנם [י]אמרו לו אף אתה אומר שאין באין אלא משל

קרבן העדה

הרחוקות על לבן וישלחו שקליהן: **גמ' ופריך אילו.** מי שהיו מונחים לפניו שני כריים של תבואה ותרם מאחד על חבירו מי לא פטר גם השני א"כ ה"נ מאי נפקא להו לדבית ר"ג אם הוא תורם של חצי שקל שלהן או לא: **ומפני הנחת רוח הוא לכן.** שיהא הקרבן קרב ממעותם לפטורה ולא יהא לשירי הלשכה: **שמטו את הקטבליות.** מכולן נעשה הכל שיריים: **אילטלא.** בגדים וחמש חליפות שמלות מתרגמין וחמש אילטלין: **אע"פ שיש בראשונה נוטל מן השניה.** אקופות הגדולות קאי שאינו נוטל מן הראשונה כל הג' קופות קטנות כפרים הפתח אלא מכל אחת מהן נטל קופה אחת ולדפירש' כמתניתין: **שלמה שלישית.** שהוציאו כל המעות שבקופה שלישית לצורך הקרבנות: **שלמו שלשתן.** שאין בקופות גדולות מעות צריכין כל ישראל לשקול מחדש שקלים אחרים שהמעות שנשאר בלשכה ולא נכנס לתוך קופות הגדולות הוא שיריים ואין כשרין שוב ליקח מהן קרבנות: **מועלין בשיריים.** שנשארו בלשכה שמא יצטרכו להן בסוף כשיכלה כל המעות שבתוך הקופות: **וכן היה ר"פ וכו'.** להא דקאמר ר"מ דמועלין בשיריים שמא יצטרכו להן בסוף מייתי הא דר"פ שצריך האדם להיות זהיר וזריז שלא יבא לידי חטא: **זריזות.** הזריז במצות לעשותן בזמנן ומרחיק עצמו כל דבר שיכול לבא ע"י לעבירה מביא את האדם שהוא נקי בעשיותיו ומעבירות שבידו: **טהרה.** שאף עונותיו הראשונים ימחלנו ויטהר נשמתו: **קדושה.** קדושת הלב והמחשבה: **לידי ענוה.** שכל מי שיש בו רוח קדושה חפץ להיות יותר קדוש גם כי ישלם מעגלי צדק של אשר בני אדם ושאין דרכיו מגודרים כל הצורך וזה הוא עיקר ענוה שמכיר פחיתת ערכו: **לידי יראת חטא.** שאל יאמר אני אלך בשוק של זונות ולא אחטא וכמו שאמר שלמה המלך ע"ה שכיון שהוא עניו ויאמר שהוא שפל אנשים יהיה ירא חטא: **לידי חסידות.** והיינו שיעשה דברים שהם לפנים משורת הדין כדי שלא יבא לידי שום חטא: **לידי רוח הקודש.** שכיון שהוא עושה לפנים משורת הדין עושין עמו מן השמים דברים שהן חוץ מהטבע ומודיעין לו רזי התורה: **לידי תחיית המתים.** שע"י שישרה רוח קדושה על עצמות יחיו וכמפורש ביחזקאל: **לידי אליהו.** שקודם התחיה האמורה יבא אליהו: **וכלה מכפר את הקדש.** ולשון וכלה משמע זריזות מלשון כלוי ומשמע זהירות דהיינו זריזות וכתיב קרא אחריא וכפר בעדו ובעד העם הוא הכפרה הכוללת לכולם אלמא ע"י זריזות בא הנקיה הגמורה: **וכפר עליה הכהן וטהרה.** תן השבועה שנטמאה בסבעה לילד ואף שסוגנת היא צריכה טהרה: **וטהרו וקדשו.** לבתר טהרה אתיא קדושה: **כי כה אמר רם ונשא.** מדכתיב מרום וקדוש אשכון דהיינו שעם היותו מרום ישכון עם הקדוש והדר קאמר שישכון את דכא ושפל רוח שהוא העניו משמע דמקדושה יבוא האיש להיות עניו ולהכי קאמר שיהיה ה' עם הקדוש ויהיה עם דכא ושפל רוח: **ה"ג דכתיב עקב ענוה.** כעטור ונכתר ענוה יבא לידי יראת ה': **אז דברת.** אין הקב"ה מדבר בחזון אלא לחסידיו: **רוה"ק מביא לידי תחיית המתים.** דכתיב ונתתי רוחי והוא רוה"ק וחייתם אח"כ: **ה"ג לידי** אליהו זכור לטוב דכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם: **כל מי שהוא קבוע וכו'.** פי' שהוא דר בקביעות בא"י שהיא מכפרת עון כדכתיב העם היושב בה נשוא עון: **ואוכל פירותיו בטהרה.** שגורם טהרת הגוף: **ומדבר בלשון הקודש.** שגורם טהרת הנפש: **וקורא ק"ש בבוקר ובערב.** שמקיים והגית בו יומם ולילה שהתורה עיקר טהרת נשמה: **מובטח לו שהוא בן עוה"ב.** אפילו גופו יזדכך ויזכה לחיים נצחים וזה חיי עולם הבא אי נמי בלא דין ויסורין יזכה לעוה"ב: **סליק פרק ג'**

הלכה א מתני' התרומה מה היו עושין בה. מה שנתנו לתוך הקופות מה היו עושין בהן: **וכל קרבנות הצבור.** לאתויי קטרת: **ספיחים.** תבואה העולה מאליה ממה שנשר בקציר ונותנים שכר לשומרים שימנעו רגלי בהמה משם ויודיעו לבני אדם שהם לצורך העומר ושתי הלחם שאין באין אלא מן החדש ומן הארץ ונותנין שכרן מן התרומה לצורך קרבן קרבן דמי: **שומר חנם.** ואף אם קנה אותן מן ההפקר כשומרן חנם סבר ר"י דקרבן יחיד משתנה לקרבן צבור: **אף אתה אומר וכו'.** כלומר אי אתה מודה שאינן באין אלא משל צבור ואם שמרן חנם וזכה בהם נמצא שאינן באין משל צבור ולטעמא הביאו דסברי

משנת אליהו

מני שלישית היתה עשירה שבכולן שהיה בה אנטלית של זהב ודרכונות של זהב. וקשיא דהא כריש פ"ב מסיק דאף מרגליות אסור לצרף משקלים שמא תזול המרגליות ותפסד הקדש מפסיד ואיך אמר אנטלי של זהב שהוא שוה כסף וי"ל שהוציאו לכנוס שהיו הדרכונות של זהב כריסים כהם לשמירה מדרכים הרחוקה:

הדרן עלך פרק שלישי

ריבב"ן

עשירה שבכולן שהיו בה דרכונות של זהב קשמא כר' יהודה דאמר לעיל בפ"ב אף לשקלים אין להם קצבה. ירושלמי נטל את הראשונה אע"פ שיש בראשונה נוטל מן השניה נטל מן השניה אע"פ שיש בשניה נוטל מן השלישית שלמה השלישית חוזר לשניה שלמה שניה חוזר לראשונה שלמו שלשתן חוזר ושוקל ר' מאיר אומר חוזר לשיריים פי' לוקחין תמידין מכסף הנשאר בלשכה לאחר שתרם בקופות ור' מאיר לטעמיה דאמר מועלין לשיריים שמא יצטרכו להם בסוף:

משנה א התרומה. שנתרמה בקופות: **שומרי ספיחים בשביעית.** לפי שכל השדות היו מופקרין בשביעית ביהודה היו שומרים במקום אחד הספיחין להביא מהן העומר ושתי הלחם ולא היו מביאין לכתחלה אלא ביהודה משום דכתיב כרמל ואם הי' מביאין מרחוק היה הרוח מייבשו ולא היה כרמל ואם לא תמצא מן הקרוב לירושלים מביאין מן הרחוק ודוקא מא"י דס"ל להאי תנא אין עומר ושתי הלחם באין מחוץ לארץ ודלא כר' יוסי בר יהודה דאמר במנחות בפרק כל קרבנות (דף פג.) עומר בא מחוץ לארץ מאי טעמא דמאן דאמר אינה באה מחוץ לארץ דכתיב ממושבותיכם ולא מחו"ל ור' יוסי בר יהודה האי ממושבותיכם דריש ליה בכל מקום שאתם יושבים דחדש נוהג בחו"ל. ועוד אמרינן בפרק כל קרבנות רמי ליה רמי בר חמא לרב חסדא תנן שומרי ספיחים נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אלמא עומר בא מהן בשביעית והכתיב והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לאכלה ולא לשריפה וקומץ העומר מתירו אמר ליה רחמנא אמר לדורותיכם ולא אמרת

תקלין חדתין

הרחוקות. שלא היו מביאין אלא כפי הג': **גמ' אילו היו שני כו' שמא לא פטר את חבירו.** בתמיה והכי נמי למה לבית ר"ג להדר שיהא דמיהן לקופה כיון שיתרמו גם על שלהם: **ומפני נחת רוח כו' תחלה.** זריזות מצוה שיהא משלהן בתחלה ולא ישאר בשירים: **פני.** תוספתא פ"ב דשקלים: **שמטו הקטבלאות נעשו כשירים.** והתם תני דמ"מ לא יערבו בשל אסתקד: **אנטלים של זהב ודרכונות כו'.** שהיו מביאין ממדינות רחוקות והיו מצרפין על דרכונות כדלעיל רפ"ב: **נוטל מן הראשונה.** מפרש שהג' הקופות שתורם היה כתוב עליהן אב"ג מפני זה וכ"ה בתוספתא בהדיא ונפרקין לעיל למה היה כתוב עליהן כו' ומחלה נוטל מהראשונה שמלוה הראשון להסתפק ממנה תחלה. אבל אינו מריקה לגמרי שצריך לספק מכל הג' דלאמכוה אקרא לקמן מוהעמדנו עלינו לתת שלישית השקל. ואם היה מסתפק מהראשונה מכל וכל לא יבוא קודם עגלת לספק מהשלישית: **שלמה שלישית.** משום הכי הצריכו לגמור השלישית קודם לשניה דהכן לא יטעו לספק מקופה ראשונה מכל וכל קודם לשניה: **שוקל.** תקלין מדמין והיינו היכא דהיו קרבנות מרובים והוציאו כל הג' קודם הפרק הג' ולא ר"ל ליקח מהשיריים שאין דינם כשקלים: **מועלין בשיריים.** ודינן כשקלים: **וכן היה ר"פ כ"י אומר זריזות.** אידי דאמרי בג' פרקים ושצריך להיות נקי מהבריות כמו מידי שמים ושצריך להיות זריז כמו של בית ר"ג שיהיה שלהם תחילה מפרש לכולהו מדות דרפב"י: **זריזות מביאה לידי נקיות.** זריזות הוא היפוך העצלות וע"י שאחוז במדת הזריזות מביאתו לידי נקיות הן בכה"ג דנקיים מהבריות דאמרינן בשמעתין כשרואין זריזותו כדבר בשלימות לא יחשדוהו. והן בידי שמים. כשהוא זריז במצוה המצוה מוזרות ומצוכנת מזוכי מות וכן אמרו ת"ח שעבר עבירה כו' ודאי עשה תשובה תיקף. והוא ע"י זריזותו נקי מחטא: **נקיות מביאה לידי טהרה.** טהרת הגוף כנבילה צריך שיהא נקי משום לכלוך תחילה ובלא זה אינו טהור. וכן ע"י נקיות הגוף מאכך חטא בא לטהרת הנשמה שאינה טהורה רק בכלי נקי כמו נפש נקי ודליק: **טהרה מביאה לידי קדושה.** כמו באכילת קדשים וחולין שנעשו על טהרת הקדש וליכנס לקדש הכל על ידי טהרה וכל הנכנסין לעזרה צריכין טבילה. אי נמי כדאמרינן בברכות (כב א) נדר גדול נדרו בה מעשה באי שתבע לדבר עבירה א"ל יש לך מ' סאה שאתה טובל בהם ואמרו כ"מ שנאמר בו קדושה הוא פרישות מן העריות כמ"ש קדושים תהיו. וזהו טהרה מביאה לידי קדושה: **קדושה מביאה לידי ענוה.** ע"י שהולך ומתקדש בדרכי הקדושה כקדושים העומדים לפני ה' תמיד מכין גדולות השי"ת ורב נוראותיו ונעשה שפל וגבה בעיניו ממה שאינו יכול לעבדו ית"ש כדראוי למעבד לפני ממ"ה הקדוש ב"ה וכן קדושה ע"י פרישתו מהנשים דאמרו שתלמיות הן כעלי גאוה וע"י"ז בא לידי ענוה: **ענוה מביאה לידי יראת חטא.** ע"י ענוותנותו שהוא נבזה בעיניו נמאס מתירא יתלך שנאמה ושפל כמותו יחטא לפני קדוש ונורא וכל שהוא נמוך ושפל בעיניו מתרומם כנגד שמים בעיניו ויודע כמה החטא פוגם בכל העולמות. ודוד מלך ישראל ע"י שהיה עניו גדול כמ"ש ואנכי תולעת ולא איש אמר אשמרה דרכי מחטוא וכן אם מ"ו נכשל בעון דבר חרד ירא מהחטא וחטאתו לנגד עיניו תמיד: **ויראת חטא מביאה לידי חסידות.** חסידות הוא דרגא עילאה לפנים משורת הדין כמ"ש בגמרא ומ"ש עליה חסידים כו' ואמרו כל שיראתו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת ואמרו ולא ע"ה חסיד וע"י יראת חטא שהוא אוצר החכמה בא לעשות לפנים משורת הדין וכן ע"י שהוא ירא חטא עושה גדרים כדאמרינן לך אמרי' נזירה סחור סחור והוא לפנים משורת הדין ועיקר החסידות שלא יתכיים מבני אדם במילי דשמיא כמ"ש כריש ברכות ע"פ שמרה נפשי כי חסיד אני לא כו' ולא נוטתי כו' ולא כשעלה במדרגה עליונה לעשות כל מה שמוטל עליו ומה שיכולתו להשיג לא על השאר ה' בעזרו ויערה עליו רוח ממרום וזוכה לרוח הקודש ואמרו בירושלמי שלהי סוכה שמחה בית השואבה שהיו שואבין רוה"ק ושם היו חסידים ואנשי מעשה והוא ע"י שמחים במעשיהם ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה כמו שהיה בדוד ו"ש אז דברת בחזון וגו' וזהו חסידות מביאה לידי רוה"ק: **ורוה"ק לידי תחיית המתים.** כי על ידי שיזככו הרוחות ויערה עליהם רוח ממרום רוח קדושה וטהרה אז יעורלו לרוחות המתים שיתנם ה' בהם ויחיו כמ"ש ונתתי רוחי בכם וחייתם. ואמרו בפרק י' דפסחים עתידים צדיקים שיחיו את המתים כו': **דכתיב וכלה מכפר.** סמיך להו בקראי ודרשו כוכמים (כב') אם כלה כפר וכלה הוא זריזות. כפר נקיות כמו לכפורי ידיה בההוא גברא. והוא נקיות ממעט: **וכפר עליה וטהרה.** נקיות וטהרה: **כי כה אמר וגו' וקדוש שמו.** ואת דכא ושפל רוח. שע"י [illegible]

מסורת הש"ס

א) תרם את הראשונה כו', ב) תוספתא פרק ג, ג) קדושין נג א, ד) סוטה מט א ע"ז כ: ירושלמי שבת פרק א הל"ג, ה) ב"מ קיח א מנחות פ"ד א.

◆

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פרק ג משקלים הל"ח:
כו ב מיי' שם הל"ו:
כז ג מיי' פרק ט"ו מטומאת אוכלין הלכה יב:
א ד מיי' פרק ד משקלים הל"א:
ב ה מיי' שם הל"ה:
ג ו מיי' שם הל"ו:

◆

נוסחת הבבלי

(א) של זהב דרכמוני זהב: (ב) נוטל מן הראשונה כו' חוזר כו' חוזר ותורם כו': (ג) ר"מ אומר יחזור לשיריים כו': (ד) לידי אליהו ז"ל דכתיב אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא:

◆

הגהות הגר"א

[א] נ"ל נחת רוח וכו':

◆

גליון הש"ס

[א] עי' ק"ע ועיין תוס' קדושין נג ע"א ד"ה מועלין: [ב] עי' ס"ק ועי' ברמב"ם פ"ו ממעילה הל"ג ועי' בשעה"מ פ"ב משקלים ול"ע: [ג] עי' ירושלמי שבת מ"ש שם על הגליון:

◆

תורה אור השלם

1. וכלה מכפר את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי: ויקרא טז כ
2. ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה: ויקרא יב ח
3. והזה עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים וטהרו וקדשו מטמאת בני ישראל: ויקרא טז יט
4. כי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים: ישעיה נז טו
5. עקב ענוה יראת יי עשר וכבוד וחיים: משלי כב ד
6. וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים: תהלים קג יז
7. אז דברת בחזון לחסידיך ותאמר שויתי עזר על גבור הרימותי בחור מעם: תהלים פט כ
8. ונתתי רוחי בכם וחייתם והנחתי אתכם על אדמתכם וידעתם כי אני יי דברתי ועשיתי נאם יי: יחזקאל לז יד
9. הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום יי הגדול והנורא: מלאכי ג כג